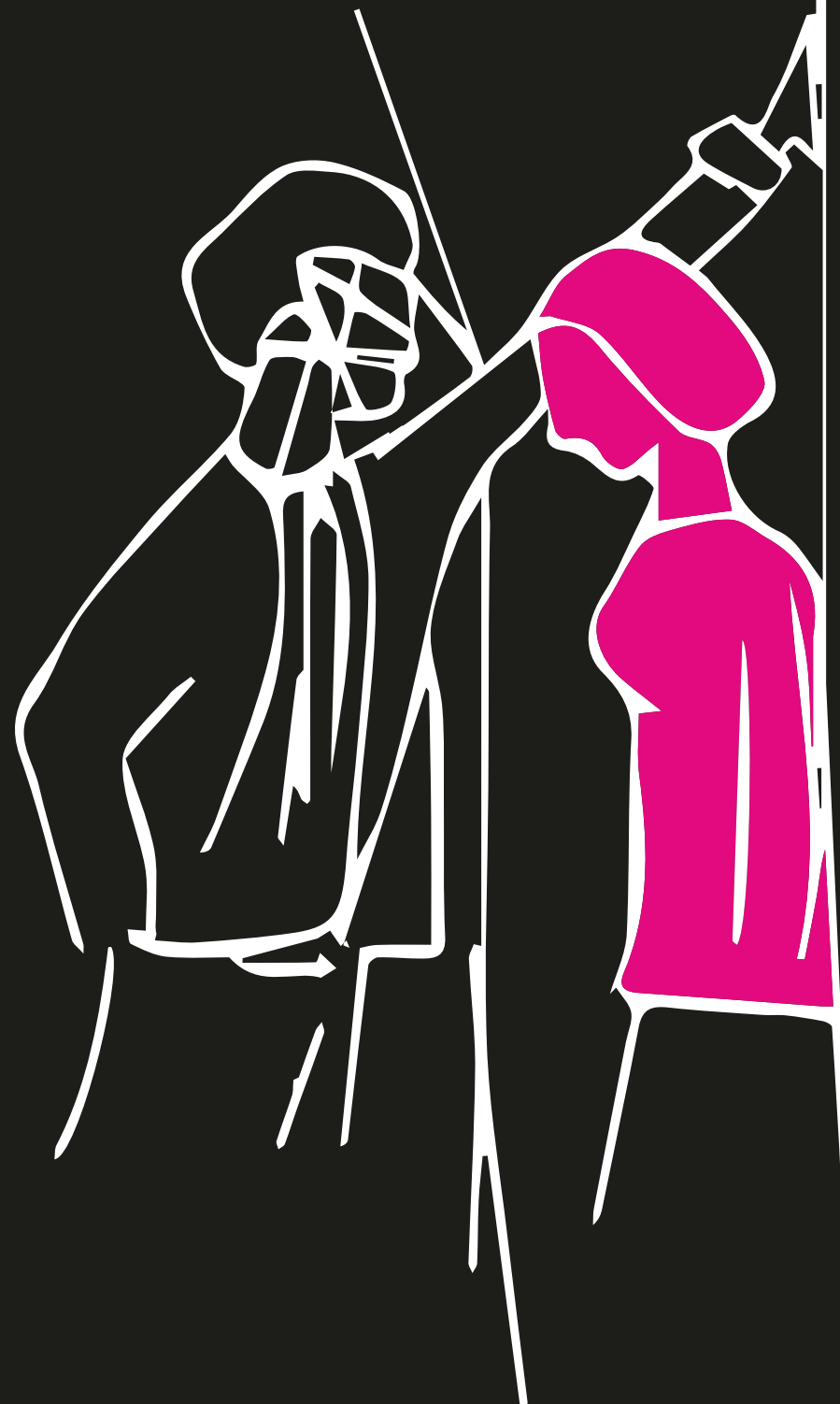

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ και
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Σύντομος Οδηγός
για την Αναγνώριση
και την Αντιμετώπιση
της Έμφυλης
Παρενόχλησης και Βίας
στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η εκπαίδευση συνιστά τον, κατεξοχήν, χώρο συνειδητοποίησης και πρόληψης των έμφυλων ανισοτήτων αλλά και κάθε μορφής αδικίας. Το Πανεπιστήμιο είναι ένα περιβάλλον το οποίο, όπως κάθε εκπαιδευτικός και εργασιακός χώρος, οφείλει να φροντίζει για την ασφάλεια, την υγεία και την ευημερία των εργαζομένων, και ταυτόχρονα, είναι ένα κέντρο παραγωγής γνώσης για όλα τα κοινωνικά φαινόμενα, όπως οι έμφυλοι διαχωρισμοί, και οι μηχανισμοί που τους διαιωνίζουν. Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (ΠΑ) είναι ηθικά δεσμευμένο στις αξίες για ισότητα και συμπερίληψη δηλώνοντας:

- Μηδενική ανοχή σε κοινωνικά ανάρμοστες συμπεριφορές και σε κάθε μορφή βίας, ηθικής παρενόχλησης και αρνητικής διάκρισης στη βάση φύλου, φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, ταξικής θέσης και προέλευσης, και προσδιορισμού ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.
- Όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας και όσα άτομα συνεργάζονται με το Πανεπιστήμιο αλλά και υποψήφιοι/ες για θέση εργασίας έχουν το δικαίωμα να αντιμετωπίζονται με ισότητα και αξιοπρέπεια.
- Όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας και όσα άτομα συνεργάζονται με το Πανεπιστήμιο αλλά και υποψήφιοι/ες για θέση εργασίας έχουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται στον κώδικα δεοντολογίας και πρακτικής για θέματα παρενόχλησης και σεξουαλικής παρενόχλησης.

Με βάση την τροποποίηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ΠΑ (ΦΕΚ Β'3671/13.07.2022) και την απόφαση της Συγκλήτου για την προσθήκη των άρθρων 30 και 30Α που προβλέπουν την λειτουργία της Επιτροπής Δεοντολογίας και της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων, τα ζητήματα των έμφυλων διακρίσεων ρυθμίζονται ως ακολούθως:

Άρθρο 30 Επιτροπή Δεοντολογίας: Το ακαδημαϊκό και το διοικητικό προσωπικό καθώς και οι προπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες και μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες δεσμεύονται να λειτουργούν με βάση τις αρχές της ελευθερίας, ισότητας, και σεβασμού της προσωπικότητας, και να προάγουν την ανάπτυξη και την καλλιέργεια της συνείδησης φύλου και την ικανότητα αναγνώρισης και καταδίκης ηθικά ανάρμοστων κοινωνικών συμπεριφορών.

Άρθρο 30Α Επιτροπή Ισότητας Φύλων: Η Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ) συγκροτείται και λειτουργεί σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας και σε όλες τις διαδικασίες της ακαδημαϊκής ζωής.

Στο ίδιο θεσμικό πλαίσιο και πνεύμα, το άρθρο 60 ορίζει τα Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Φοιτητών, ως εξής:

1. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν τα δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία, τις διατάξεις του παρόντος και τις αποφάσεις των αρμοδίων πανεπιστημιακών οργάνων διοίκησης.
2. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν α τηρούν τους γενικώς παραδεκτούς κανόνες ακαδημαϊκής και φοιτητικής δεοντολογίας σε ό,τι αφορά στις μεταξύ τους σχέσεις, αλλά και στις σχέσεις τους με τα πανεπιστημιακά όργανα διοίκησης κάθε επιπέδου, με το διδακτικό, διοικητικό, και λοιπό προσωπικό του πανεπιστημίου, αλλά και το ευρύτερο περιβάλλον του ιδρύματος.
3. Το ΠΑ παρέχει υπηρεσίες διαμεσολάβησης και συνδρομή στους φοιτητές και φοιτήτριες που υποβάλλουν παράπονο για διακριτική μεταχείριση ή παρενοχλητική συμπεριφορά. Η Αρμόδια Αρχή για την μεσολάβηση αποτελείται από δύο μέλη της Επιτροπής Ισότητας Φύλων του ΠΑ και έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας.
4. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν καταγγελία για διακριτική μεταχείριση, ηθική ή σεξουαλική παρενόχληση. Η Αρμόδια αρχή αναλαμβάνει την άμεση διαχείριση του συμβάντος μέσω της νομικής συνδρομής και της προστασίας που παρέχουν τόσο το νομοθετικό πλαίσιο όσο και οι υπηρεσίες ψυχολογικής στήριξης. Η Αρμόδια αρχή αποτελείται από ένα μέλος της Επιτροπής Ισότητας Φύλων του ΠΑ, ένα μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας, τον Συνήγορο του Φοιτητή.

Η Επιτροπή Ισότητας Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων ΠΑ διαθέτει ιστοσελίδα <https://www.aegean.gr/equality-committee> στην οποία μπορεί κάποιος/α να αντλήσει κατευθύνσεις και πληροφορίες για τον συμβουλευτικό ρόλο και τις δυνατότητες που δύναται να παρέχει για την στήριξη και την αντιμετώπιση παρενοχλητικών και παραβιαστικών εμπειριών εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ο ανά χείρας οδηγός είναι μια σύνοψη βασικών στοιχείων για την αναγνώριση και την διαχείριση της έμφυλης παρενόχλησης και βίας εντός του Πανεπιστημίου.

Παρενόχληση στον ακαδημαϊκό χώρο: όλες εκείνες οι συμπεριφορές, οι οποίες εμποδίζουν τους ερευνητές και τις ερευνήτριες, τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, το διοικητικό προσωπικό και το προσωπικό με σύμβαση εργασίας ή άλλα μέλη της κοινότητας από την πραγμάτωση των ακαδημαϊκών τους σχεδίων και προκαλούν αρνητικές συνέπειες στην επαγγελματική τους πρόοδο και ειρήνη.

Παρενόχληση λόγω φύλου: κάθε ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Σεξουαλική παρενόχληση: οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, ψυχολογικής, ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της προσωπικότητας ενός προσώπου, ιδίως με την δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος γύρω από αυτό.

Οι συμπεριφορές οι οποίες προσδιορίζονται ως παρενόχληση είναι ποικίλες και μπορεί να διακριθούν:

- στις λεκτικές και μη λεκτικές συμπεριφορές (πχ. οι φωνές ή/και το επίμονο βλέμμα),
- σεξουαλικού και μη σεξουαλικού χαρακτήρα (πχ. ένα σχόλιο με σεξουαλικό περιεχόμενο ή/και η αγνόηση), σωματικού και μη σωματικού (πχ. το άρπαγμα ή/και ένα απαξιωτικό αστείο ή σχόλιο),
- διαδικτυακές ή εκτός διαδικτύου (πχ. αποστολή απειλητικών ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή/και η διακοπή καθώς κάποιος έχει το λόγο),
- άμεσες και έμμεσες (πχ. ο τρόπος της απεύθυνσης ή/και τα πισώπλητα σχόλια).

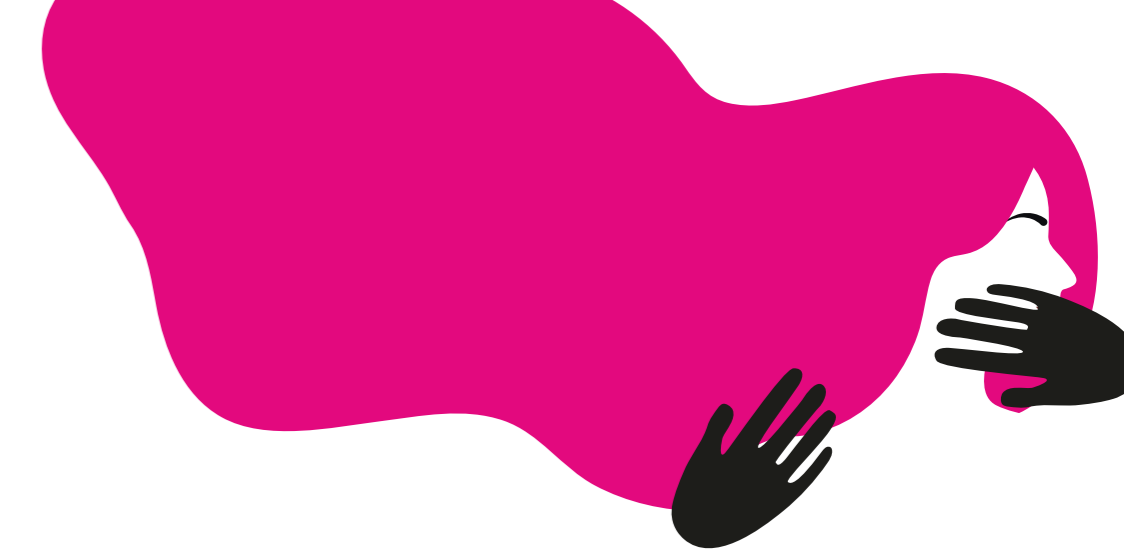
Αποκλεισμός: περιγράφει όλες εκείνες τις συμπεριφορές οι οποίες είτε έχουν ως πρόθεση είτε επιφέρουν ως συνέπεια να αισθάνεται κάποιος/α ανεπιθύμητος και απομονωμένος από ή σε μια ορισμένη ομάδα ανεξαρτήτως της περιστάσης ή του περιβάλλοντος χώρου (εργασία ή κοινωνική εκδήλωση).

Μεταστροφή ορισμένων καταστάσεων ζωής σε «ειδικές ανάγκες»: Καταστάσεις που συνδέονται με τον κύκλο της ζωής ή με ορισμένα γεγονότα ζωής, όπως η απώλεια και το πένθος, η δύσκολη εγκυμοσύνη, η νεανική γονεϊκότητα και η μονογονεϊκότητα, η ασθένεια και η αναπηρία «βαπτίζονται» από τους ανωτέρους στην ιεραρχία ως ειδικές ανάγκες που θέτουν τους φορείς τους στο περιθώριο. Πρόκειται για έναν τύπο ιδεολογικού χειρισμού που μέσω της μεταστροφής δαιωνίζει την κυρίαρχη παράσταση του/ης ιδεατού/ης ακαδημαϊκού ως κάποιου/ας που είναι αρτιμελής, υγιής, δραστήριος και διαθέσιμος 24/7.

Ηθική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας: «κάθε καταχρηστική συμπεριφορά (χειρονομία, λόγος, συμπεριφορά, στάση...) που προσβάλλει, με την επανάληψη ή την συστηματοποίηση της, την ψυχική ή σωματική ακεραιότητα ενός ατόμου, βάζοντας σε κίνδυνο την εργασία του ή υποβιβάζοντας το εργασιακό κλίμα» (Hirigoyen, αναφ. στο Αντωνίου και συν., 2008: 3).

Ψυχολογικός εκφοβισμός: εχθρικές/ανέντιμες συμπεριφορές, οι οποίες παρουσιάζονται συστηματικά, τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα και για μεγάλο χρονικό διάστημα, από ένα ή περισσότερα άτομα προς ένα συγκεκριμένο άτομο είτε κατώτερης βαθμίδας είτε ίδιας βαθμίδας και το οποίο βρίσκεται σε αμυντική θέση. Η εχθρική συμπεριφορά που βιώνει κάποιο άτομο στον εργασιακό χώρο λαμβάνει μορφές, όπως:

- α) ανεπαρκής επικοινωνία με το άτομο που βιώνει τον εργασιακό εκφοβισμό,
- β) ανεπάρκεια κοινωνικών σχέσεων με συνέπεια την κοινωνική απομόνωση του «θύματος» ή ακόμη και την εξώθηση σε παραίτηση,
- γ) δημόσια ταπείνωση και εξάπλωση φημών που θίγουν την αξιοπρέπεια του «θύματος»,
- δ) επιβάρυνση της σωματικής υγείας (εργασίες επικίνδυνες για την υγεία, απειλές), και
- ε) επαγγελματική κατάσταση (δεν γίνεται ανάθεση εργασιών ή γίνεται ανάθεση ασήμαντων εργασιών) (Μακρή, 2021: 9).

Εθνική Νομοθεσία για την έμφυλη βία και σεξουαλική παρενόχληση

Με το Νόμο 4351/2018 (ΦΕΚ 62/Α'/5-4-2018) επικυρώθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης). Χαρακτηριστικό της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ενός ολοκληρωμένου κειμένου τεράστιας σημασίας για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, είναι η αναφορά της στην έμφυλη βία και η έμφαση που αποδίδει στην πρόληψη. Εντελώς ενδεικτικά, στη Σύμβαση προβλέπεται η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να εξασφαλίσουν την κατάρτιση επαγγελματιών που ασχολούνται με τα θύματα της βίας, την υλοποίηση θεραπευτικών προγραμμάτων για τους δράστες εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας και προσβολών της γενετήσιας ελευθερίας, καθώς και να διοργανώνουν δράσεις δημοσιότητας για την κατάρτιση των στερεοτύπων και την εξασφάλιση του σεβασμού της διαφορετικότητας. Σημαντικές προβλήσεις για την προστασία των θυμάτων επιβάλλουν στα κράτη - μέλη να ενισχύσουν τη μέριμνα που λαμβάνουν για τη στήριξή τους. Στο άρθρο 40 ορίζεται συγκεκριμένα ότι για τη Σεξουαλική παρενόχληση «Τα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης ηλεκτρικής, μη ηλεκτρικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικής φύσεως η οποία αποσκοπεί ή κατατείνει στην παραβίαση της αξιοπρέπειας του ατόμου, συγκεκριμένα σε περίπτωση δημιουργίας ενός εκφοβιστικού, εχθρικού, μειωτικού, ταπεινωτικού ή προσβλητικού περιβάλλοντος, υπόκειται σε ποινικές ή άλλες νομικές κυρώσεις».

1. Άρθρο 337 Π.Κ.
2. Σε ποινικό επίπεδο, η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να διωχθεί ποινικά ως το αδίκημα της προσβολής γενετήσιας αξιοπρέπειας κατά το άρθρο 337 Π.Κ. (Νόμος 4619/2019, ΦΕΚ Α' 95/11-6-2019) που προβλέπει:
3. «1. Όποιος με χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, με γενετήσιες πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάνουσα την τιμή άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.
4. 3. Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων ή τεχνολογιών πληροφορικής αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δέκα πέντε έτη και με χειρονομίες ή προτάσεις, προσβάλλει την τιμή του ανηλικού στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν επακολούθησε συνάντηση ο ενήλικος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.
5. 4. Όποιος προβαίνει σε χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλευόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση».

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) υιοθέτησε μόλις τον Ιούνιο 2019 τη Σύμβαση 190 για την Εξάλειψη της βίας και της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, η οποία μαζί με τη Σύσταση 206 για τη Βία και την Παρενόχληση παρέχουν ένα συνεκτικό και πλήρες πλαίσιο δράσης και τη δυνατότητα αξιοπρεπούς εργασίας χωρίς φαινόμενα βίας και παρενόχλησης. Το δικαίωμα σε εργασία απαλλαγμένη από τη βία και την παρενόχληση αποτυπώνεται για πρώτη φορά ξεκάθαρα σε μια διεθνή σύμβαση.

Που απευθυνόμαστε εντός του Πανεπιστημίου- αρμόδια Όργανα

Η Επιτροπή Ισότητας Φύλων και Καταπολέμησης των Διακρίσεων ΠΑ διαθέτει ηλεκτρονική διεύθυνση isotitafylon@aegean.gr στην οποία μπορείτε να καταγράψετε παράπονα/ αναφορές και καταγγελίες που θα λάβουν την αντιμετώπιση από τα αρμόδια όργανα, όπως τα προβλέπει ο εσωτερικός κανονισμός του ΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, αν έχετε αναγνωρίσει ότι βιώνετε μια από τις παραπάνω μορφές παρενόχλησης ή σας έχει ασκηθεί βία, μπορείτε είτε να υποβάλλετε παράπονο για παρενοχλητική συμπεριφορά ή για διακριτική μεταχείριση, είτε να υποβάλλετε καταγγελία για παρενοχλητική ή βίαιη ή διακριτική συμπεριφορά. Στην πρώτη περίπτωση, που αισθάνεστε την ανάγκη να υποβάλλετε παράπονο, τα βήματα είναι τα ακόλουθα:

1ο Βήμα: Διατυπώνετε εγγράφως το παράπονο σας και το αίτημα για διαμεσολήπηση ή συνδρομή με ηλεκτρονικό τρόπο προς την αρμόδια Αρχή η οποία αποτελείται από δύο μέλη της Επιτροπής Ισότητας Φύλων του ΠΑ και έναν/μία επαγγελματία ψυχικής υγείας στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση:

2ο Βήμα: Εξέμυθη ακρόαση της/του παθούσας/όντος από την Αρμόδια Αρχή.

3ο Βήμα: Σύνταξη **εξέμυθης επιστολής** προς το πρόσωπο που θεωρείται **παρενοχλητής** που θα γνωστοποιεί τα παράπονα και την δυσφορία.

4ο Βήμα: **Ατομικές συζητήσεις** για την λήψη μέτρων που θα στηρίζουν **το πρόσωπο που βιώνει την δυσφορία** λόγω των παρενοχλητικών συμπεριφορών.

5ο Βήμα: Ατομικές συζητήσεις για την επεξεργασία των συμβάντων με **το πρόσωπο που θεωρείται ο/η παρενοχλητής/τρια**.

6ο Βήμα: **Συζητήσεις επαναφοράς**, οι οποίες θα παρακολουθούν την πορεία και την εξέλιξη της κατάστασης προς εκτόνωση και εδραίωση του αισθήματος ασφάλειας και ηρεμίας.

Στη δεύτερη περίπτωση, **αυτή της καταγγελίας**, η Αρμόδια αρχή που αναλαμβάνει την προστασία, νομική και ψυχολογική, αποτελείται από ένα μέλος της Επιτροπής Ισότητας του ΠΑ, ένα μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, τον/τη Συνήγορο του Φοιτητή, έναν/μία επαγγελματία ψυχικής υγείας και τον/την Αντιπρύτανη Φοιτητικής Μέριμνας. Τα βήματα είναι τα ακόλουθα:

1ο Βήμα: Εάν επιθυμείτε να κάνετε καταγγελία θα πρέπει να απευθυνθείτε στην **νομική υπηρεσία του ΠΑ** και ταυτόχρονα στον **Αντιπρύτανη Φοιτητικής Μέριμνας** με έγγραφο τρόπο.

2ο Βήμα: Η Νομική Υπηρεσία και ο Αντιπρύτανης στέλνουν πρόσκληση στα άλλα μέλη της επιτροπής για κοινή συνεδρίαση.

3ο Βήμα: Εξέμυθη ακρόαση των γεγονότων από την αρμόδια Αρχή.

4ο Βήμα: Εξέμυθη επιστολή που θα γνωστοποιεί στο πρόσωπο που καταγγέλλεται τα γεγονότα.

5ο Βήμα: Συνεδρίαση της αρμόδιας Αρχής και κρίση για παραπομπή στο αρμόδιο Πειθαρχικό Συμβούλιο του ιδρύματος.

